

Warszawa, 11 kwietnia 2023 r.

Biała księga Francusko-Polskiej Izby Gospodarczej

Dokument wypracowany przez Komitet ds. Klimatu CCIFP

A. SEKTOR ELEKTROENERGETYCZNY	2
1. Dostęp do sieci elektroenergetycznej, linia bezpośrednia i cable pooling	2
2. Umowy CPPA - zniesienie barier regulacyjnych	3
3. Wsparcie dla magazynów energii elektrycznej	3
4. Kwestie planistyczne dotyczące instalacji OZE	3
5. Modyfikacja systemu aukcyjnego	3
6. Wsparcie dla inwestycji biogazowych i biometanowych, a w dalszej perspektywie - inwestycji wodorowych	4
7. Stworzenie strategii i możliwości rozwoju technologii wychwytywania i składowania CO2	4
8. Rozwój sektora energetyki jądrowej	4
9. Zapasy i instalacje do podziemnego magazynowania paliw	4, 5
B. SEKTOR PRZEMYSŁOWY	5
10. Ochrona odbiorców przemysłowych	5
11. Wspieranie dużych odbiorców energii w ich dążeniu do większej autonomii energetycznej	5
12. Docenianie wysiłków przedsiębiorstw w dążeniu do zwiększenia efektywności energetycznej i wdrożenia zasad gospodarki obiegu zamkniętego	5, 6
13. Wsparcie elastyczności strony popytowej	6
C. BUDOWNICTWO I CIEPŁOWNICTWO	6
14. Wzrost efektywności energetycznej na drodze zmniejszenia wymaganej temperatury wody	7
15. Zmiana systemu taryfowego	7
D. KONSUMENTY INDYWIDUALNI	7
16. E- mobilność i elektryfikacja gospodarstw domowych	7
17. Miasta, gminy, samorzady	7
18. Kampanie informacyjne w partnerstwie publiczno-prywatnym	8

Rekomendowane rozwiązania i kierunki zmian:

A. SEKTOR ELEKTROENERGETYCZNY

Decentralizacja sektora energetycznego, zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną, w szczególności wytworzoną w instalacjach OZE, implementacja strategii w zakresie zeroemisyjności oraz polityk ESG - to tylko część obszarów mających kluczowy wpływ na kierunek rozwoju polskiej energetyki.

Rosnące zainteresowanie budową nowych źródeł wytwórczych, również przez podmioty zamierzające wytwarzać energię elektryczną na własne potrzeby, rozwój nowych technologii oraz implementacja nowych modeli biznesowych przekłada się na pilną potrzebę podjęcia działań o charakterze legislacyjnym. Pamiętać należy także o wdrożeniu rozwiązań, które zapewnią bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej oraz usprawnią funkcjonowanie krajowego systemu elektroenergetycznego. Powyższe kwestie będą wymagać istotnych nakładów inwestycyjnych związanych z modernizacją oraz rozbudową infrastruktury sieciowej.

POSTULATY ZMIAN

1. Dostęp do sieci elektroenergetycznej, linia bezpośrednia i cable pooling

Rosnąca liczba odmów wydania warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej to obecnie jedna z największych barier rozwoju energetyki. Istotne jest zatem podjęcie działań umożliwiających sprawne przyłączanie do sieci instalacji OZE, magazynów energii czy instalacji hybrydowych.

W celu poprawy sytuacji konieczne jest przyspieszenie rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznych.

Poza modernizacją infrastruktury, konieczne jest podjęcie prac legislacyjnych pozwalających na optymalizację wykorzystania istniejących mocy przyłączeniowych (zwiększenie zdolności przesyłowych sieci bez konieczności ich rozbudowy). Oznacza to m.in. efektywne wdrożenie rozwiązań takich jak linia bezpośrednia, czy *cable pooling*.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego optymalnych rozwiązań legislacyjnych w zakresie linii bezpośredniej umożliwi wdrożenie nowych rozwiązań biznesowych opartych o model *on-site* PPA, z pominięciem infrastruktury sieciowej. Jest to szczególnie istotne dla podmiotów, których celem jest zaopatrywanie się w energię elektryczną wytworzoną w źródle OZE, m.in. z powodu wymogów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Instytucja linii bezpośredniej powinna mieć jak najszersze zastosowanie, a nowe regulacje powinny w pełni implementować przepisy Dyrektywy 2019/944.

Istotne jest także wdrożenie rozwiązań umożliwiających efektywne wykorzystanie mocy przyłączeniowych przez więcej niż jedno źródło wytwórcze. Zastosowanie *cable pooling*, czyli agregacji źródeł wytwórczych zróżnicowanych technologicznie pozwoli na budowę nowych instalacji OZE z wykorzystaniem istniejących już przyłączy do sieci elektroenergetycznej.

Skrócenie okresu oczekiwania na wydanie warunków przyłączenia źródeł OZE do sieci elektroenergetycznej również znacząco przyspieszy rozwój sektora.

2. Umowy CPPA - zniesienie barier regulacyjnych

Dyrektywa RED II nakłada na państwa członkowskie obowiązek usunięcia nieuzasadnionych barier regulacyjnych i administracyjnych w celu upowszechnienia umów CPPA. Konieczne jest zatem przyjęcie rozwiązań z jednej strony umożliwiających realizację projektów w modelu *on-site*, tj. z wykorzystaniem linii bezpośredniej, z drugiej - przynoszących wymierne skutki ekonomiczne dla stron tych umów (m.in. zniesienie obowiązku uzyskania i umorzenia zielonych i białych certyfikatów).

3. Wsparcie dla magazynów energii elektrycznej

Rozwój energetyki rozproszonej jest niemożliwy bez wykorzystania technologii magazynowania energii elektrycznej. Przy obecnych cenach zasobników energii, zastosowanie tej technologii jest nieuzasadnione ekonomicznie. Dlatego też ważną kwestią jest wprowadzenie systemu wsparcia dla magazynów energii elektrycznej oraz przyjęcie kompleksowych rozwiązań, które zwiększą możliwość świadczenia przez posiadaczy magazynów energii elektrycznej usług elastyczności i usług systemowych. Potrzebna jest także reforma rynku bilansującego.

Warto również wprowadzić rozwiązania w zakresie wsparcia dla jednostek wytwórczych współdziałających z magazynem energii (model źródło OZE + magazyn). Przyjęte rozwiązania mogłyby stanowić odpowiedź na problemy związane z dostępnością mocy przyłączeniowych i przyczynić się do rozwoju energetyki rozproszonej oraz poprawy stabilności sieci elektroenergetycznej.

4. Kwestie planistyczne dotyczące instalacji OZE

Obecnie procedowany projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (numer z wykazu: UD369) przewiduje wprowadzenie ograniczeń w lokalizowaniu instalacji OZE na użytkach rolnych niższych klas (IV - VI). Projekt ustawy przewiduje, że zmiana zagospodarowania terenu pod instalacje OZE ma nastąpić na podstawie MPZP.

W naszej ocenie rozwiązania takie znacznie utrudnią budowę projektów OZE (długotrwały proces uchwalania MPZP) oraz poważnie ograniczą zasób obszarów możliwych do wykorzystania pod nowe instalacje.

Rekomendujemy odstąpienie od zaproponowanych zmian.

5. Modyfikacja systemu aukcyjnego

W kontekście zwiększenia udziału OZE w polskim miksie energetycznym należy podejmować nie tylko działania mające na celu przyłączanie nowych jednostek wytwórczych, ale również te, które przyczynią się do utrzymania w systemie funkcjonujących źródeł OZE. Konieczne jest zatem uelastycznienie regulacji w zakresie możliwości przystąpienia do aukcji przez zmodernizowane instalacje OZE (tzw. *repowering*) oraz przedłużenie systemu wsparcia dla instalacji, którym kończy się prawo do korzystania ze wsparcia.

Zasadne wydaje się być również umożliwienie przystąpienia do aukcji OZE projektom w fazie operacyjnej (np. projekty operacyjne wytwarzające energię elektryczną przez okres do 36 miesięcy przed dniem złożenia oferty aukcyjnej).

Krokiem wspierającym rozwój sektora OZE będzie też regularność w organizacji aukcji. Wiążące harmonogramy ich organizacji bezpośrednio przełożą się na spadek ryzyka inwestorskiego.

6. Wsparcie dla inwestycji biogazowych i biometanowych, a w dalszej perspektywie - inwestycji wodorowych

Realizacja projektów biogazowych może stanowić odpowiedź na pilną potrzebę zwiększenia udziału w polskim miesie energetycznym stabilnych, odpornych na uwarunkowania meteorologiczne, źródeł OZE. Niestety, przewidziany w ustawie o OZE system wsparcia dla instalacji biomasowych i biogazowych okazał się niewystarczający i nie przełożył się na szybki rozwój tego sektora gospodarki.

Należy zatem podjąć pilne działania legislacyjne mające na celu ułatwienie realizacji projektów biogazowych.

Objęcie odpadów definicją biomasy w ustawie o odnawialnych źródłach energii przyspieszyłoby w Polsce wdrożenie technologii *waste-to-energy*, których wykorzystanie jest istotnym krokiem w stronę gospodarki obiegu zamkniętego, również przy założeniu pełnego wdrożenia unijnego planu działań w tym zakresie.

Konieczne jest także przyjęcie kompleksowych regulacji dotyczących biometanu, który zagwarantuje Polsce większą niezależność energetyczną, a jednocześnie przyczyni się do dekarbonizacji przemysłu i transportu. Potrzebny jest stabilny system wsparcia oraz rozwiązania umożliwiające wtłaczanie biometanu do sieci gazociągowej.

Potrzebny jest również system wsparcia dla inwestycji w zielony wodór. Produkcja i wykorzystanie wodoru zielonego są bowiem kluczowe dla zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego.

7. Stworzenie strategii i możliwości rozwoju technologii wychwytywania i składowania CO₂

Technologia CCS to istotny element systemu redukcji emisji. W celu umożliwienia jej efektywnego rozwoju, konieczne jest wprowadzenie zmian legislacyjnych. Należy ułatwić poszukiwanie lokalizacji i wprowadzić różnicowanie wymagań monitoringowych zależnie od lokalizacji.

Konieczne jest opracowanie i wdrożenie kompleksowej krajowej strategii rozwoju dla tego sektora, a także przyjęcie odpowiedniego systemu wsparcia. Istotne jest również przyjęcie optymalnych regulacji w zakresie międzynarodowego transportu ciekłego CO₂, aby ułatwić polskim producentom dostęp do zbiorników dwutlenku węgla, m.in. na Morzu Północnym.

Istotne jest także aktywne wsparcie inwestorów ubiegających się o finansowanie projektów CCS ze środków unijnych.

8. Rozwój sektora energetyki jądrowej

Według obszernych raportów takich jak IPCC i IEA, system bezemisyjnego wytwarzania energii elektrycznej wymaga wdrożenia energetyki jądrowej. Oprócz inwestycji wielkoskalowych, konieczne jest wdrożenie technologii typu SMR. Rekomendowane jest przyjęcie rozwiązań znoszących nieproporcjonalne bariery regulacyjne (na przykład w zakresie kwestii środowiskowych).

9. Zapasy i instalacje do podziemnego magazynowania paliw

W związku z obecną sytuacją geopolityczną i ekonomiczną, konieczne jest podjęcie działań mających na celu ułatwienie realizacji inwestycji polegających na budowie instalacji do podziemnego i naziemnego magazynowania paliw. Chodzi przede wszystkim o liberalizację przepisów środowiskowych, m.in. w zakresie modyfikacji par. 3 pkt 35 oraz 37 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Limity przewidziane w tych przepisach powinny zostać zwiększone, tak aby ułatwić budowę instalacji magazynowania o większych pojemnościach.

Należy także podjąć kroki zmierzające do zwiększenia dostępności tzw. diesela HVO (Hydrogenated Vegetable Oil) wytwarzanego z surowców odnawialnych. Stanowiąc napęd dla silników spalinowych używanych w rolnictwie i transporcie, będzie on ważnym elementem tranzycji na silniki elektryczne. Istotne są także działania mające na celu upowszechnienie paliw alkatowych do małych urządzeń. Przyczyni się to do zmniejszenia zanieczyszczenia, emisji CO₂ i zależności od ropy. Aby tak się stało, potrzebne jest usprawnienie procesu pozyskiwania pozwoleń na produkcję i dystrybucję tych paliw przez podmioty zagraniczne w Polsce.

B. SEKTOR PRZEMYSŁOWY

Sytuacja geopolityczna, wysokie ceny surowców, liczne zmiany prawne oraz polityka klimatyczna to główne wyzwania stojące przed sektorem przemysłowym.

Stabilny przemysł wytwórczy jest ważny szczególnie w momentach kryzysu handlu międzynarodowego. Posiadanie silnego sektora przemysłowego gwarantuje strategiczną autonomię państwa i wpływa na bezpieczeństwo gospodarcze. Sprostanie temu wyzwaniu nie będzie możliwe bez odpowiednio zaprojektowanej polityki przemysłowej, która stanowi zabezpieczenie przed wstrząsami gospodarczymi i wspiera konkurencyjność przedsiębiorstw.

POSTULATY ZMIAN

10. Ochrona odbiorców przemysłowych

Kryzys na rynku surowców skutkuje wzrostem ryzyka dla dużych przedsiębiorstw produkcyjnych. Rekomendowane jest dokonanie zmian w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lutego 2021 r. w sprawie sposobu i trybu wprowadzania ograniczeń w poborze gazu zmiennego przez rozszerzenie katalogu odbiorców chronionych (par. 4 ust. 1 rozporządzenia) o odbiorców przemysłowych o dużym znaczeniu dla funkcjonowania innych gałęzi gospodarki.

11. Wspieranie dużych odbiorców energii w ich dążeniu do większej autonomii energetycznej

Sektor przemysłowy to główny odbiorca energii elektrycznej. Należy zatem wprowadzić zachęty dla dużych odbiorców przemysłowych do tego, aby samodzielnie inwestowali w rozwój źródeł odnawialnych. Wytwarzanie energii elektrycznej na własne potrzeby zmniejszy obciążenie krajowego systemu elektroenergetycznego oraz przyczyni się do poprawy pracy sieci.

12. Docenianie wysiłków przedsiębiorstw w dążeniu do zwiększenia efektywności energetycznej i wdrożenia zasad gospodarki obiegu zamkniętego

Zwiększenie efektywności energetycznej i dążenie do gospodarki obiegu zamkniętego stoją w centrum unijnych polityk na rzecz czystej i konkurencyjnej gospodarki Europy. Część przedsiębiorców wdraża rozwiązania w zakresie efektywności i GOZ kosztem własnej konkurencyjności, również na rynku wewnętrznym. Istotne jest zatem nadanie wagi ich działaniom w przestrzeni publicznej, np. poprzez odpowiednie kampanie społeczne.

Dobrym pomysłem byłoby uwzględnienie kategorii efektywności energetycznej i wdrożenia zasad gospodarki obiegu zamkniętego (np. plany *buy-back*, czy prowadzenie serwisów naprawczych) w przetargach publicznych jako przykładu postępowania dla całości przemysłu i dużych przedsiębiorstw.

Koniecznym jest również przyjęcie rozwiązań, które skutkowałyby usprawnieniem rozpatrywania wniosków o wydanie świadectw efektywności energetycznej (tzw. białych certyfikatów). Przedłużający się proces wydawania białych certyfikatów zniechęca podmioty do uczestnictwa w systemie efektywności energetycznej i inwestowania w przedsięwzięcia proefektywnościowe. Rozwiązaniem może być, między innymi, przyznanie URE wsparcia merytorycznego (biegłych) w ocenie wniosków.

13. Wsparcie elastyczności strony popytowej

Polski system elektroenergetyczny w perspektywie najbliższych lat będzie coraz trudniejszy do zbilansowania. Z jednej strony będzie to efektem zwiększania ilości pogodozależnych źródeł OZE w systemie. Z drugiej efektem wycofywania sterowalnych jednostek węglowych i niewystarczającego uzupełniania tych zasobów innymi sterowalnymi zasobami. W związku z tym prognozowany jest realny spadek mocy dyspozycyjnych w perspektywie najbliższych 15 lat. Jednym z narzędzi wspierających bilansowanie systemu to elastyczność strony popytowej. Konieczne jest podjęcie działań w celu poprawy opłacalności inwestycji w rozwiązania zwiększające taką elastyczność u odbiorców końcowych energii. Potrzebna jest reforma taryf dystrybucyjnych zwiększająca różnice w cenach dystrybucji w poszczególnych okresach doby. Konieczne jest też wprowadzanie rozwiązań powodujących zwiększenie korelacji pomiędzy stanem systemu a cenami energii. Szybsze wprowadzenie liczników ze zdalnym odczytem dla odbiorców przemysłowych w taryfach C będzie również pomocne.

C. BUDOWNICTWO I CIEPŁOWNICTWO

Polski sektor ciepłowniczy jest wyjątkiem w skali europejskiej z uwagi na swoje scentralizowanie. Niesie to ze sobą specyficzne wyzwania, w szczególności w zakresie jego modernizacji i zazielenienia. Duże wyzwanie stoi także przed budownictwem, które odpowiedzialne jest za ponad 1/3 światowej emisji CO₂.

Wyzwania związane z modernizacją i zazielenieniem sektora ciepłowniczego w Polsce są duże. Konieczna jest transformacja energetyczna, która ma na celu ograniczenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych. Jednym ze sposobów na osiągnięcie tego celu jest zwiększenie udziału źródeł energii odnawialnej w produkcji ciepła, takich jak biomasa i biogaz. Jednakże, ze względu na scentralizowany charakter sektora ciepłowniczego, wdrożenie takich rozwiązań jest skomplikowane i wymaga współpracy różnych instytucji oraz podmiotów, a także zapewnienia odpowiednich i stabilnych ram prawnych zapewniających rozwój w tym obszarze.

W przypadku budownictwa, wyzwania związane są przede wszystkim z emisją CO₂. Budynki są odpowiedzialne za ponad 1/3 światowej emisji CO₂, co stanowi poważny problem w kontekście globalnego ocieplenia i zanieczyszczania środowiska. Konieczne jest wprowadzenie rozwiązań, które pozwolą na ograniczenie emisji CO₂ w trakcie fazy eksploatacji budynków.

Jednym z możliwych sposobów na osiągnięcie tego celu jest zwiększenie efektywności energetycznej budynków, co pozwoli na zmniejszenie zapotrzebowania na energię i tym samym ograniczenie emisji

CO2. Warto także zwrócić uwagę na zastosowanie ekologicznych materiałów budowlanych oraz projektowanie budynków w sposób bardziej przyjazny dla środowiska.

POSTULATY ZMIAN

14. Wzrost efektywności energetycznej na drodze zmniejszenia wymaganej temperatury wody

Obniżenie minimalnej temperatury wody w systemie ciepłowniczym przełoży się wprost na zmniejszenie zużycia paliw w sektorze ciepłowniczym. Obniżenie wymaganej temperatury o zaledwie 1 stopień Celsjusza to oszczędność rzędu 10% zużycia paliw na potrzeby wytwarzania ciepła systemowego, czyli ok. 2 mln ton węgla rocznie. Takie rozwiązanie zostało już zastosowane we Francji, gdzie w kwietniu 2022 weszło w życie rozporządzenie *Circulaire n° 6343-SG* dotyczące dostosowania warunków ogrzewania budynków stanowiących własność państwa, jego operatorów i jednostek zależnych w celu redukcji zużycia gazu.

15. Zmiana systemu taryfowego

System taryfowy w sektorze ciepłownictwa nie przystaje do dzisiejszych warunków: rosnących cen emisji, paliw i inwestycji. Przeniesienie kosztów zakupu uprawnień do emisji zajmuje ok. 2 lata i oznacza długie okresy strat dla inwestorów. System taryf należy zaktualizować tak, by zachował skuteczność we wspieraniu efektywności kosztowej i odzwierciedlał zmiany w cenach emisji oraz dynamikę rynku ciepła i energii.

D. KONSUMENTY INDYWIDUALNI

Wprowadzanie zmian wymaga akceptacji społecznej, którą buduje się dzięki podnoszeniu świadomości. Kluczowym jest również zrozumienie samej potrzeby zmian. Polskie społeczeństwo musi mieć dostęp do rzetelnej informacji i być regularnie informowane o tym, jak jako wspólnota zamierzamy funkcjonować w warunkach ograniczonych zasobów i dlatego oszczędne gospodarowanie zasobami stanowi dziś klucz do bezpiecznej przyszłości.

16. E- mobilność i elektryfikacja gospodarstw domowych

Istotne jest zapewnienie szerokiego wsparcia dla gospodarstw domowych wdrażających rozwiązania proefektywnościowe, a w szczególności takie, które skutkować będą odejściem od wykorzystania paliw kopalnych. Potrzebne jest wprowadzenie szerszego wsparcia dla korzystania z transportu elektrycznego, w tym elektrycznego transportu indywidualnego. W dalszej perspektywie wsparcie powinno objąć także pojazdy wodorowe. Przy elektryfikacji transportu i ogrzewania potrzebne jest wprowadzenie zachęt i norm do stosowania rozwiązań zwiększających elastyczność poboru energii przez te urządzenia.

17. Miasta, gminy, samorządy

Jednostki samorządu terytorialnego powinny być zachęcane do wdrażania rozwiązań pozwalających na lepsze zarządzanie wykorzystaniem energii, takich jak *Internet of Things* i innych narzędzi z obszaru *smart city*.

Jednocześnie gminy i miasta powinny mieć możliwość tworzenia na swoim obszarze specjalnych stref OZE, gdzie inwestorzy mogliby korzystać z uproszczonych i skróconych procedur administracyjnych zakresie budowy instalacji OZE (w szczególności w zakresie planowania przestrzennego oraz obowiązków związanych z oceną oddziaływania na środowisko) oraz z odpowiedniego systemu wsparcia (np. w postaci zwolnień z podatku od nieruchomości).

18. Kampanie informacyjne w partnerstwie publiczno-prywatnym

Czekające nas zmiany wymagają czegoś więcej niż akceptacji społecznej. Potrzebna jest współpraca i chęć ich aktywnego wdrażania. Sektor publiczny powinien aktywnie angażować się w prowadzenie programów edukacyjnych i informacyjnych na temat nowych technologii, w szczególności tych związanych z transformacją energetyczną oraz ochroną klimatu. Konieczne jest również działanie na rzecz wypracowania nowych nawyków konsumenckich, takich jak oszczędzanie energii i lepsze gospodarowanie zasobami.

